

روش تحقیق در علوم انسانی و سلامت

(تدوین پروپوزال، طرح تحقیقاتی، پایان نامه و مقاله علمی)

تألیف:

دکتر حسن اشرفی ریزی

(عضو هیئت علمی گروه کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان)

زهرا کاظم پور

(عضو هیئت علمی گروه کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه پیام نور)

سرشناسه	: اشرفی ریزی، حسن، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	: روش تحقیق در علوم انسانی و سلامت (تدوین پروپوزال، طرح تحقیقاتی، پایان نامه و مقاله علمی) / تألیف حسن اشرفی ریزی، زهرا کاظم پور
مشخصات نشر	: همدان: سپهر دانش، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	: س. ۲۰۵، ص. جدول.
شابک	: ۹۷۸-۹۶۴-۸۹۶۶-۹۰-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیا.
یادداشت	: کتابنامه:
یادداشت	: نمایه
موضوع	: تحقیق - روش شناسی
موضوع	: علوم انسانی - تحقیق - روش شناسی
موضوع	: سلامت پروری - تحقیق - روش شناسی
شناسه افزوده	: کاظم پور، زهرا، ۱۳۶۰ -
رده بندی کنگره	: ۱۳۹۲ ر ۹ / ۵۳ الف / ۱۸۰ / ۵۵ QA
رده بندی دیویی	: ۱ / ۴۲
شماره کتابشناسی ملی	: ۳۱۲۹۱۴۴

سپهر دانش

همدان - بلوار خواجه رشید - روبروی اداره کتابخانه - کوچه رضوی - نبش بن بست نیلوفر

۰۹۱۸۳۱۵۱۲۴۶ - ۰۸۱۱ - ۲۵۲۲۷۹۹

www.sepehrlib.com

روش تحقیق در علوم انسانی و سلامت (تدوین پروپوزال، طرح تحقیقاتی، پایان نامه و مقاله علمی)

دکتر حسن اشرفی ریزی، زهرا کاظم پور

سپهر دانش

که ناشر...

۱۳۹۲

که چاپ اول...

روشن

که چاپ و صحافی...

آپادانا

که طراحی جلد...

سپهر دانش

که صفحه آرای...

۸۰ گرم

که کاغذ متن...

گلاس ۲۵۰ گرم

که جلد...

نازنین (۱۳)

که اندازه و نوع خط...

وزیری ۱۷×۲۴

که قطع کتاب...

۵۰۰ جلد

که تیراژ...

۱۰۰۰۰ تومان

که قیمت...

ISBN: 978-964-8966-90-9

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
بخش اول: مفاهیم پژوهش	
۲	مفهوم تحقیق
۳	اهمیت تحقیق
۴	کارکردهای تحقیق
۵	ملاحظات اخلاقی در تحقیق
۶	ویژگی‌های تحقیق
۹	ویژگی‌های پژوهشگر خوب
۹	مراحل تحقیق
۱۱	منابع شناخت (مبانی حل مشکلات)
۱۱	تجربه
۱۲	صاحب نظران (متخصصان)
۱۳	استدلال قیاسی
۱۵	استدلال استقرایی
۱۶	تمثیل
۱۶	تفاوت روش علمی و تحقیق
۱۷	پیش‌نیازهای تحقیق
بخش دوم: نگارش فصل اول: کلیات پژوهش	
۲۰	انتخاب موضوع تحقیق و تدوین عنوان
۲۰	انتخاب موضوع

ادامه فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۲۰	نکات مهم در انتخاب موضوع
۲۱	منابع بالقوه موضوعات پژوهش
۲۲	تدوین عنوان
۲۲	بیان مسئله
۲۳	مقدمه
۲۶	ضرورت انجام تحقیق (تعریف مسأله)
۲۸	مبانی نظری در حوزه تحقیق
۲۸	مقدمه
۲۸	مبانی نظری در حوزه تحقیق
۳۱	پیشینه تحقیق
۳۱	اهمیت پیشینه تحقیق
۳۲	شیوه تدوین پیشینه های تحقیق
۳۲	پیشینه تحقیق در ایران
۳۳	تعریف واژه ها
۳۳	انواع تعریف واژه ها
۳۴	تعریف نظری
۳۴	تعریف عملی

بخش سوم: نگارش فصل دوم: اهداف، پرسش های اساسی و فرضیه های پژوهش

۳۸	راه های پاسخ گویی به پرسش اصلی پژوهش
۳۸	پرسش های اساسی
۳۹	انواع پرسش های اساسی
۳۹	پرسش های توصیفی
۳۹	پرسش های رابطه ای
۴۰	پرسش های تفاوتی
۴۰	شیوه تدوین اهداف پژوهش

ادامه فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴۰	هدف کلی
۴۱	اهداف اختصاصی
۴۱	اهداف کاربردی
۴۲	فرضیه
۴۲	مفهوم فرضیه
۴۳	انواع فرضیه
۴۳	فرضیه تحقیق
۴۴	فرضیه صفر یا آماری
۴۵	منابع فرضیه
۴۵	نقش‌های فرضیه در پژوهش
۴۶	بزرگی‌ها یا ملاک‌های لازم برای فرضیه
۴۷	شیوه تدوین و حالات مختلف فرضیه
۴۸	نظریه
۴۸	مفهوم نظریه
۴۹	اهمیت نظریه
۴۹	عناصر نظریه
۵۰	روش‌های مختلف توسعه نظریه
۵۰	ارتباط نظریه با فرضیه‌ها
۵۰	کارکردها یا نقش نظریه
۵۱	ویژگی‌های یک نظریه خوب
۵۱	آزمون نظریه

بخش چهارم: نگارش فصل سوم: مواد و روش‌ها

۵۴	روش‌شناسی تحقیق
۵۴	انواع تحقیق
۵۴	انواع تحقیق براساس رویکرد

ادامه فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۵۴.....	تحقیق کمی.....
۵۵.....	تحقیق کیفی.....
۵۶.....	تحقیق تاریخی.....
۵۸.....	قوم‌نگاری.....
۶۰.....	روش قوم‌شناختی.....
۶۱.....	پدیدارشناسی.....
۶۲.....	نظریه زمینه‌ای.....
۶۵.....	تحقیق ترکیبی.....
۶۵.....	مقدمه.....
۶۶.....	چستی پژوهش ترکیبی.....
۶۷.....	مزایای پژوهش ترکیبی.....
۶۹.....	اهداف پژوهش ترکیبی.....
۶۹.....	تاریخچه پژوهش ترکیبی.....
۷۰.....	کاربرد پژوهش ترکیبی.....
۷۱.....	انواع پژوهش ترکیبی.....
۷۱.....	پژوهش ترکیبی همزمان زاویه‌بندی.....
۷۲.....	پژوهش ترکیبی همزمان تو در تو.....
۷۴.....	پژوهش ترکیبی متوالی تبیینی.....
۷۵.....	پژوهش ترکیبی متوالی اکتشافی.....
۷۶.....	استفاده از پژوهش های ترکیبی در کتابداری و اطلاع‌رسانی.....
۷۸.....	چگونگی انتخاب نوع پژوهش ترکیبی.....
۸۰.....	مراحل اجرای پژوهش با رویکرد ترکیبی.....
۸۳.....	جمع‌بندی و نتیجه‌گیری.....
۸۵.....	انواع تحقیق از نظر هدف.....
۸۵.....	تحقیق بنیادی.....
۸۵.....	تحقیق کاربردی.....

ادامه فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۸۶	انواع تحقیق براساس مکان انجام پژوهش
۸۶	تحقیق میدانی
۸۶	تحقیق آزمایشگاهی
۸۶	انواع تحقیق براساس ماهیت و روش
۸۷	تحقیق همبستگی یا همخوانی
۸۸	تحقیق علی یا پس از وقوع
۹۰	روش تحلیل محتوا
۹۱	مطالعه موردی
۹۲	تحقیق پیمایشی (زمینه یابی)
۹۲	تحقیق تجربی
۹۴	شرایط ضروری تحقیقات تجربی
۹۶	روش های مختلف اجرای تحقیق تجربی
۹۷	کتابسنجی
۹۸	ابزارهای گردآوری اطلاعات
۹۸	پرسشنامه
۹۹	مزایای پرسشنامه
۹۹	معایب پرسشنامه
۱۰۰	تنظیم پرسشنامه
۱۰۰	انواع پرسشنامه
۱۰۰	پرسش های باز (آزاد)
۱۰۰	پرسش های بسته (طراحی شده)
۱۰۱	ارزشیابی پرسشنامه
۱۰۱	پیش آزمون (مطالعه مقدماتی)
۱۰۲	نامه همراه پرسشنامه
۱۰۲	مصاحبه
۱۰۳	انواع مصاحبه

ادامه فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۰۳	مصاحبه حضوری
۱۰۴	مصاحبه‌های تمرکز گروهی
۱۰۵	مصاحبه تلفنی
۱۰۵	مزایای مصاحبه تلفنی
۱۰۵	معایب مصاحبه تلفنی
۱۰۵	سوگیری در مصاحبه
۱۰۶	مزایای مصاحبه
۱۰۶	معایب و محدودیت‌های مصاحبه
۱۰۷	مشاهده
۱۰۹	مزایای مشاهده
۱۰۹	معایب مشاهده
۱۰۹	اعتبار (روایی) و پایایی (ثبات)
۱۱۰	اعتبار طرح پژوهش
۱۱۰	اعتبار در اندازه‌گیری
۱۱۱	پایایی طرح پژوهش
۱۱۱	پایایی در اندازه‌گیری
۱۱۲	جامعه
۱۱۲	تعریف جامعه
۱۱۲	نمونه‌گیری
۱۱۲	تعریف نمونه
۱۱۳	شیوه تدوین نمونه
۱۱۳	انواع نمونه‌گیری
۱۱۳	نمونه‌گیری احتمالی
۱۱۴	نمونه‌گیری تصادفی ساده
۱۱۴	نمونه‌گیری نظام‌مند
۱۱۵	نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای

ادامه فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱۵	نمونه‌گیری خوشه‌ای
۱۱۶	نمونه‌گیری غیراحتمالی
۱۱۶	نمونه‌گیری انفاقی
۱۱۷	نمونه‌گیری عمدی یا قضاوتی
۱۱۷	نمونه‌گیری سهمیه‌ای
۱۱۸	نمونه‌گیری زنجیره‌ای
۱۱۸	حجم نمونه
۱۱۹	متغیر
۱۱۹	مفهوم متغیر
۱۲۰	انواع متغیر
۱۲۰	انواع متغیر براساس ارزش
۱۲۰	متغیرهای کمی
۱۲۱	متغیرهای کیفی
۱۲۱	انواع متغیرها براساس رابطه
۱۲۱	متغیر مستقل
۱۲۲	متغیر وابسته
۱۲۳	انواع متغیر براساس تعداد ارزش
۱۲۳	متغیر دو ارزشی
۱۲۳	متغیر چند ارزشی
۱۲۳	متغیرهای جانبی
۱۲۳	متغیر تعدیل‌کننده
۱۲۴	متغیر کنترل
۱۲۴	متغیر مزاحم یا نامربوط یا مداخله‌گر
۱۲۵	روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

ادامه فهرست مطالب

عنوان

صفحه

بخش پنجم: نگارش فصل چهارم: تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش

۱۲۸.....	تجزیه و تحلیل یافته‌ها
۱۲۸.....	مقدمه
۱۲۹.....	آمار پارامتریک
۱۲۹.....	آمار غیر پارامتریک
۱۳۰.....	شیوه تدوین مقوله‌های مختلف در بخش یافته‌های تحقیق
۱۳۱.....	یافته‌های پژوهش
۱۳۱.....	مقدمه
۱۳۱.....	بخش اول: ارائه یافته‌های توصیفی مورد مطالعه
۱۳۴.....	بخش دوم: پاسخ‌گویی به سؤالات پژوهش
۱۳۷.....	بخش سوم: بررسی فرضیه‌های پژوهش

بخش ششم: نگارش فصل پنجم: بحث نظری، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

۱۴۰.....	مقدمه
۱۴۶.....	پیشنهادها
۱۴۶.....	پیشنهادهای کاربردی
۱۴۷.....	پیشنهادهای پژوهشی

بخش هفتم: مستندسازی (شیوه استناددهی و تنظیم فهرست منابع)

۱۵۰.....	مقدمه
۱۵۰.....	فهرست منابع
۱۵۴.....	پانویس‌ها
۱۵۴.....	تعریف
۱۵۴.....	انواع پانویس‌ها
۱۵۴.....	پانویس توضیحی

ادامه فهرست مطالب

عنوان صفحه

پانویس ارجاعی	۱۵۵
مفهوم پانویس ارجاعی	۱۵۵
انواع پانویس ارجاعی	۱۵۵
ارجاع برون متنی (استناد برون متنی)	۱۵۵
ارجاع درون متنی (استناد درون متنی)	۱۵۶

بخش هشتم: شیوه استخراج و نگارش مقاله پایان نامه

انگیزه‌های نگارش علمی	۱۶۰
مقدمه	۱۶۰
اشاعه نتایج پژوهش (پایان نامه و رساله)	۱۶۱
قالب‌های ارائه نتایج پژوهش	۱۶۲
ارائه مقاله در کنفرانس‌ها	۱۶۲
انتشار مقاله در مجلات تخصصی	۱۶۳
انواع مقاله‌های مجلات تخصصی	۱۶۴
مقاله تحقیقی	۱۶۴
مقاله تحلیلی	۱۶۵
مقاله مروری	۱۶۶
مقاله گردآوری	۱۶۷
سایر بخش‌های یک مقاله	۱۶۷
عنوان	۱۶۷
اطلاعات شخصی نویسنده(ها)	۱۶۷
چکیده	۱۶۹
مفهوم چکیده	۱۶۹
انواع چکیده	۱۷۰
چکیده تمام‌نما	۱۷۰
چکیده راهنما	۱۷۲

ادامه فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۷۴.....	چکیده ساخت یافته
۱۷۶.....	کلید واژه‌ها
۱۷۷.....	فهرست منابع

بخش نهم: آیین سجاوندی (نقطه‌گذاری)

۱۸۰.....	آیین سجاوندی
۱۸۰.....	مقدمه
۱۸۰.....	انواع نقطه‌گذاری
۱۸۵.....	منابع
۱۹۳.....	پیوست‌ها

مقدمه

پژوهش، اندیشیدن به روش علمی است. امروزه پژوهش کلید توسعه هر کشور و معیار رشد آن محسوب می‌شود. بنابراین در کشورهای پیشرفته، گردآوری، بررسی و تجزیه و تحلیل داده‌ها به منظور تهیه گزارش، مقاله، سخنرانی و غیره در تمام نهادهای آموزشی و پژوهشی به صورت یک ضرورت انکارناپذیر درآمده است. در ایران، هر چند پژوهش جایگاه واقعی خویش را نیافته است، اما درس «روش تحقیق» به عنوان یکی از دروس اصلی بسیاری از رشته‌های علمی در مراکز آموزش عالی کشور در نظر گرفته شده است که پرداختن جدی به آن از طرف دانشجویان و اعضاء هیأت علمی و همچنین کاربرد نتایج آنها در جامعه می‌تواند افق روشنی را پیش روی کشور بگشاید.

این اثر به منظور تدریس درس «روش تحقیق و گزارش‌نویسی» تهیه و تنظیم گردیده است. مخاطبان اصلی این اثر بیشتر دانشجویان مقطع کارشناسی و دانشجویان مقطع کارشناسی ارشد و دکتری تخصصی در رشته‌های علوم انسانی و سلامت است. مؤلفان قصد دارند گام به گام و همراه مثال‌های فراوان مخاطبان را در امر پژوهش (به ویژه تدوین پایان‌نامه و رساله تحصیلی) یاری دهند.

اثر حاضر در نه بخش تنظیم شده است که عبارتند از:

بخش اول شامل مفهوم تحقیق، اهمیت تحقیق، کارکردهای تحقیق، ملاحظات اخلاقی در تحقیق، ویژگی‌های پژوهشگر خوب، ویژگی‌های تحقیق، مراحل تحقیق، منابع شناخت، روش علمی و تفاوت آن با تحقیق و نیز پیش‌نیازهای تحقیق است.

بخش دوم به بررسی موضوع‌هایی نظیر انتخاب موضوع، تدوین عنوان، بیان مسأله (مقدمه و تعریف مسأله)، مبانی نظری و پیشینه تحقیق، اهمیت پیشینه تحقیق و نیز تعریف واژه‌ها (نظری و عملی) می‌پردازد.

بخش سوم به بررسی موضوع‌هایی نظیر هدف کلی، اهداف اختصاصی، اهداف کاربردی، پرسش‌های اساسی، فرضیه و نظریه و مفاهیم مرتبط می‌پردازد.

بخش چهارم به مفاهیمی نظیر روش‌شناسی تحقیق، انواع تحقیق از نظر رویکرد، هدف، مکان و ماهیت، ابزارهای گردآوری اطلاعات، اعتبار (روایی) و پایایی (ثبات)، جامعه، نمونه، نمونه‌گیری و انواع آن و متغیرها می‌پردازد.

بخش پنجم به آمار پارامتریک و غیرپارامتریک، انواع آزمون‌های آماری، شیوه نوشتن سؤال‌های اساسی و فرضیه‌ها و چگونگی پاسخ به سؤال‌ها و فرضیه‌ها می‌پردازد. بخش ششم به بحث، نتیجه‌گیری و پیشنهادهای (عملی و پژوهشی) یک اثر پژوهشی می‌پردازد.

بخش هفتم به شیوه تنظیم اسنادها، فهرست منابع، پانویس‌ها و انواع پانویس‌ها می‌پردازد. بخش هشتم شامل انگیزه‌های نگارش علمی، اشاعه نتایج پژوهش، قالب‌های ارائه نتایج پژوهش، انواع مقالات، سایر بخش‌های مختلف یک مقاله (عنوان، اطلاعات شخصی نویسنده(ها)، چکیده و انواع آن، کلیدواژه‌ها و فهرست منابع) می‌باشد. بخش نهم به آیین سجاوندی (نقطه‌گذاری) و انواع نقطه‌گذاری می‌پردازد.

اثر حاضر مدیون تلاش‌های اساتید بزرگوار در حوزه روش تحقیق است که در دوران تحصیل و اشتغال حق زیادی بر اینجانبان دارند که لازم می‌دانیم مراتب سپاس قلبی خود را قسبت به آن عزیزان از جمله دکتر عباس حری، استاد دانشگاه تهران، دکتر یحیی دوستدار دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران، دکتر محمدرضا سلیمانی عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان و سرکار خانم دکتر نجلا حریری دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران ابراز داریم. به علاوه دانشجویان بسیاری با ارائه نظرات خود مؤلفان را یاری کرده‌اند، که بازخورد این عزیزان انگیزه مؤلفان را در تدوین اثر بیشتر نمود که از آنها قدردانی می‌شود.

نویسندگان با تقدیر و تشکر از همه مؤلفان و مترجمان منابع مورد استفاده، امیدوارند که این کتاب مورد توجه و قبول دانشجویان و اعضای هیأت علمی و سایر پژوهشگران قرار گیرد و کوتاهی‌ها و کمبودهای آن را بر کم‌تجربگی نویسندگان ببخشند.

دکتر حسن اشرفی ریزی

زهرا کاظم پور